

GEORG SZELL – još samo jedno reizdanje?

Ivan Supek

Ne! Ovo nije još samo jedno reizdanje, nego vrlo značajno reizdanje koje bi trebao poslušati svaki diskofil, a vjerujem da će se potom barem pokoji disk iz ove serije i zadržati u njegovoj diskoteci.

George Szell (1897.-1970.) rođen u mađarskom dijelu ondašnje Austro-Ugarske Monarhije uoči Drugog svjetskog rata bježi pred fašističkim pogromom u SAD kao i mnogi drugi srednjoeuropski glazbenici. Za razliku od svojih sunarodnjaka Fredericka “Fritza” Reinera (1888. - 1963.) i Eugena Ormandyja (1899. - 1985.), koji su “zasjeli” na čelo “velikih” orkestra, Szell preuzima 1946. godine vođenje tada ipak manje poznatog Cleveland Orchestra. Upornošću i željeznom disciplinom pretvara taj orkestar u svjetski poznati ansambl, a njega potom mnogi upravo zbog te discipline i inzistiranja na notnoj korektnosti i perfekciji uspoređuju s Toscaninijem i smatraju predšasnikom povijesno obaviještenog pokreta. Bilo kako bilo, Szell ostaje na čelu tog orkestra sve do smrti i s njim snima pretežito austrijsko-mjemačke klasične i romantičke skladatelje - od Haydna, Mozarta i Beethovena, preko Mendelssohna, Schumanna i Brahmsa, do Brucknera i Mahlera, a posebno su bila važne njegove interpretacije Haydna i Mozarta, koji se tada i nisu toliko izvodili, a kada su se izvodili, bilo je to s jako puno romantičke patine.

WOLFGANG AMADEUS MOZART

Simfonije br. 28., 33. i 35. “Haffner”

Serenada u G-dur, K. 525 “Eine kleine Nachtmusik”

Uvertira opere “The Marriage of Figaro”, K. 492

Menart © Sony Music 678 765

JOHANES BRAHMS

Prva simfonija, Haydn Variations, Pet mađarskih plesova

Menart © Sony Music 678 764

GUSTAV MAHLER

Šesta simfonija “Tragična” (snimka uživo iz 1967.)

Menart © Sony Music SBK 47654

Za nas je posebno važno da je gotovo sve to diskografska kuća Columbia Records i zabilježila na nosačima zvuka. Bez obzira na nesumnjivu vrsnost njegovih interpretacija često su se znali čuti i prigovori da su mu izvedbe pomalo suhe i bezosjećajne. No nakon ovih *remastera* može se ustvrditi da su za takve “optužbe” prvenstveno zaslužne same snimke koje su upravo bile takve - suhe i bez topline i prostornosti. Izgleda da se za to ne mogu optužiti isključivo producenti i snimatelji, nego je podosta kriv i sam Szell koji nije želio preslušavati *mastera* u studiju nego isključivo u svom domu, kojeg je njegova supruga “zatrpala” akustičkim apsorberima - tepisima, zavjesama, kaučevima, jastucima... Ako su za nešto producenti i krivi, to je što nisu uspjeli “diktatora” Szella natjerati u studio, pa bi danas imali sasvim drugačiju situaciju sa svim tim *masterima*. No ovi novi tonski inženjeri nisu se dali impresionirati zvučnim balansom originalnih LP-jeva, a na raspolaganju su imali i najsuvremeniju DSD tehnologiju, pa su uspjeli znatno “ispeglati” i popraviti izvorni zvuk i dati novi život ovim izvedbama.

O vrsnosti izvedaba ne treba dvojiti jer su pred nama upravo nosači koji se smatraju i ponajboljim Szellovim interpretacijama. Osobno bih izdvojio interpretacije Mozartove “Trideset i treće simfonije”, koja se tada gotovo i nije izvodila, te Brahmsove “Prve simfonije”. Mozart je posebno interesantan jer će se možda svidjeti ili barem biti prihvatljiv i “ovisnicima” o povijesno obaviještenim izvedbama koji bi ipak koji puta htjeli poslušati i pokoju “starinsku” izvedbu. “Skok” na Waltera ili Klemperera mogao bi ipak biti previše za njihov kardiovaskularni sustav. Mahler je interpretativno također jako dobar, iako ne tako dobrog zvuka kao što je slučaj s ova dva druga nosača zvuka iz serije “Great Performance”. No, draž izvedbi daje to što je to izvedba u živo, a publika je vrlo tiha. Szell je svakome znao utjerati strah u kosti, ali i izvući iz njih ono najbolje.